

ישראל אלינאוויטש ז"ל.

זה מקרוב הודיעו מקאניגסבערג כי מת שמת הסופר הצעיר הקנדיש לפילוסופיא ישראל אלינאָוויטש.

וויטש, ולא למוחר אחרוב לכפר לקוראי „המליץ“ איזה פרטים מחיי האיש הנעלה הזה, שנקמף באביב ימיו מארץ החיים.

המנוח ישראל אלינאוויטש נולד לאביו הנפח העני בשנת הרל"ב באחד הכפרים הסמוך לעיר זעל־ווא, מחוז וואַלקאוויסק. עוד בימי ילדותו ההגבר הנער כי לגדולות נוצר בבשרונותיו המצוינים ואביו הביאו בהיותו עוד נער קטן וואַלקאוויסקה ושם ספרדו אל בית „התלמוד-הורה“ המקומי וישיב בערו ארוחת ימים. הנער הצעיר עשה חיל בלמודיו ויצא שמו ככל העיר לתהלה ויקראוהו כל יודעיו בשם הכללי „עלוי“. בואַלקאוויסק למד כארבע שנים את התלמוד עם נושאי כליו, וגם לא מנע את עצמו מלמוד התנ"ך ויקרא גם ספרים בשפת עבר מכל הבא בידו. עוד בהיותו נער כבן ארבע-עשרה שנה החל רוח השיר והמליצה לפעמו, ויעל את הניגונותיו ושיריו על ספר. בבואו לזעלוא היה כבן חמש עשרה שנה. בעיר הזאת נרו כל בני משפחתו וכלם „בעל-מלאכה“ עניים, שלא יכלו להמכו המיכה הגונה, כי אם בהתם לו (וגם זאת לא כר בני משפחתו) איזה יום בשבוע לאכול על שלחנם.

בזעלוא החל העלם אלינאוויטש ללמוד בחריצות יתרה הנ"ך עם באור, דקדוק שפת עבר, שפות רוסיא, אשכנז, צרפת, רוסי ויון ודקדוקן ועוד. אה הימים הקדיש להתלמוד ומפרשיו, כי ירא שלא יאבדו לו „ימיו“ מאת נותני לחמו, ששנאו הכלית שנאה את הספרים החצונים והוגיהם, ולכן עשה את לילותיו כימים ויהנה בספרי השכלה שונים שהיו לו ואשר השיג אצל אחרים.

בה זכרוננו היה גדול מאד, עד כי היה בכחו לקרוא אך פעם אחת איזה שיר או מכתב וברגע ספרו ככתבו וכלשונו בעל פה. הוא בעצמו שחק לזה ולא נתן לכשרונותיו כל יתרון, כי היה ענו וצנוע מאד. זכרוננו, כי „משכילי זעלוא“ כתבו פעם אחת לפני מערכת שלמה של מלים בודדות, כמו: ידים, יער, מים, אביב, גשם, מות, אבן ועוד. והוא לקט „הוך-כדי-דבור“ מלים רבות מהמלים האלה ויעש מכל מלה ומלה חרוז מיוחד, המהאים אל איזה רעיון שלם. כן אזכור שידע בעל-פה את שני הספרים „ישעיהו ו„משלי“ מהחלתם ועד סופם, אף כי לא למדם בעל-פה, רק קרא את כל פרק ופרק שתי פעמים בלמודו. בעת ההיא הרבה לכתוב שירים ומאמרים בעד העתונים העבריים, אך הם ענודו על פי רוב, כי פרי-עטמו עודנו פרי-בסר וייעצוהו אמונה ללמוד ולקרא הרכה יסוף הכבוד לבוא, וכן עשה: הוא למד בשקידה רבה ובהתמדה גדולה שש שפות כאחת (את השפה העברית ידע היטב בעת ההיא). ויהי בבואו פעם אחת על אחד החגים אל הריו ויקראו אדוני הכפר, שגר בעצמו בפאריז, ורק לעתים רחוקות בא אל אחותו, ובשמעו על אדותיו מפי אביו, כי בנו הוא משכיל גדול, ויהפץ לדבר אתו, ויבוא אלינאוויטש אליו על פי בקשתו וידבר אתו בשפת צרפת צחה ויתפלא האדון מאד על גדל כשרונותיו, באמור לו המניח, כי למד את השפה הזאת רק מספרי קריאה ולמוד ובעזרת ספר-מלים צרפתי קטן אשר השיג. סיד נתן לו האדון איזה עשרות ספרים טובים שהיו ת"י, ויבטיחוהו להמכו בכל אשר יוכל, בנסעו להשתלם בלמודים אל ארצות המערב וכן עשה. הוא שלח לו מפאריז ספרים ועתונים שונים ולפעמים יחד איזה רובלים.

או נסע המנוח ביאליסטאקה להחיות את נפשו מהוראת שפת צרפת, וגם לחשוך מעט כסף להוצאות דרכו חוצה לארץ. שם גר שתי שנים וישתלם בלמודים וביחוד בהנדסה, פיזיקא וכימיה והדר מעונו בביאליסטאק היה מעין לאבארטריון קטן. שמה החל גם לחבר את המטרה שלו, המלמדת בשמה טובה למאד את השפה הצרפתית. משם נסע ווארשאה ויהסמהמה שם בשנת אחת. בעיר ההיא התודע אל סופרים שונים, כהב סאמריס* זכים בהעתונים העבריים, בחהמו את שמו תחתם: „שריה בן אריאל“, ויוציא שם לאור את מטרתו, שרבו הקופצים עליה. מווארשא נסע קאניגסבערגה ויבלה שם כשש שנים, בבית מדרש המדעים. שם למד בתהלה את הורה הפילולוגיא (מאמרים פילולוגיים עבריים אחרים נדפסו ממנו בשנים האחרונות ב„המליץ“) ואחריו כן עבר לטחלקה אחרת ללמוד את תורה הפילוסופיא. אכן מעבודה רבה חלה במחלה כבדה ויפול חלל—כרוב צעירינו בעלי הכשרון הלוחמים מלחמה כבדה על כמת החיים ואשר הקהל כמעט יעלים עין מהם.

לוא האריך ישראל אלינאוויטש ימים, כי אז היה בל"ם לזיכב מזוהר על שמו ספרוהנו, מי מקוראי עתונים עברים לא קרא את מאמרו ופוליוניו בשנים האחרונות משנת הרנ"ג בערך והלאה? רק בשנים האחרונות חתם את שמו עליהם מפורש „אלינאָוויטש“, ובשנים הראשונות מרוב ענותו חתם המיד בראשי תבות „שב"א“, או „שריה בן אריאל“. בקראנו את פוליוניו האחרונים: מחלת הרוח ומשכנותך ישראל" נראה, כי אכד לנו אחד מכחירי הסופרים הצעירים שכשרונותיו הלכו וגדלו, הלכו והשתלמו מיום אל יום.

חבל על דאבדין ושלוים לעפרו.

משה נעלמאן.